

Η σημασία και η χρησιμότητα της Συστηματικής Βοτανικής στην Εθνοφαρμακολογία.

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΚΑΓΙΑΝΝΗΣ, Φαρμακοποιός

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Π.Ο.Υ (Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας) περίπου το 80% του πληθυσμού της γης χρησιμοποιεί την παραδοσιακή ιατρική, κατά βάση την βοτανοθεραπεία, σαν κύρια πηγή φροντίδας της υγείας.

Παρόλη την ανάπτυξη της συνθετικής ιατρικής χημείας -με την έννοια της ανάπτυξης των χημικών φαρμάκων- τα βότανα συνεχίζουν να παίζουν έναν ενδιαφέροντα ρόλο στην φαρμακευτική.

Αυτή η «προσκόλληση» στην παράδοση οφείλεται σε δύο κυρίως λόγους.

A) Λόγοι οικονομικοί. Πολλοί λαοί δεν έχουν δυνατότητες να εξασφαλίσουν φάρμακα της σύγχρονης φαρμακοβιομηχανίας.

B) Λόγοι πρακτικοί. Τα συστατικά των βοτάνων είναι μια αστείρευτη πηγή φαρμάκων.

Τα τελευταία χρόνια γίνεται όλο και πιο επιτακτική η ανάγκη καταγραφής των παραδοσιακών γνώσεων και πρακτικών που αναφέρονται σε θεραπευτικές μεθόδους. Η μετακίνηση πληθυσμών από την ύπαιθρο προς τις πόλεις είχε σαν συνέπεια την απώλεια επαφής του ανθρώπου με την φύση, αλλά και με τους γνώστες της χρήσεως των βοτάνων. Ας μη διαφεύγει την προσοχή μας ότι όταν αυτοί φεύγουν από την ζωή χάνεται εμπειρία αιώνων.

Η ακολουθούμενη μέθοδος καταγραφής είναι της «**ιστορικής εθνογραφίας**». Ιστορικής γιατί ο ερευνητής, χρησιμοποιεί όλες τις ιστορικές πηγές που θα χρησιμοποιούσε ένας ιστορικός για μια ορισμένη εποχή.

Αλλά και εθνογραφία γιατί ξεκινάει από την εμπειρική παρατήρηση (εντοπισμός, παρατήρηση, καταγραφή, αποτύπωση, μελέτη) του τόπου και των ανθρώπων και προσπαθεί να δει τα πράγματα συνολικά.

Η Εθνοφαρμακολογία ασχολείται με την παρατήρηση, προσδιορισμό, περιγραφή και πειραματική έρευνα των συστατικών και των δράσεων των

φαρμάκων, φυτικής, ζωικής και ορυκτής προελεύσεως, που χρησιμοποιήθηκαν από τις τοπικές κοινωνίες.

Κυρίως όμως η εθνοφαρμακολογία ασχολείται με την μελέτη των βιοδραστικών φυτών, που βρίσκουμε στα παραδοσιακά ιατρικά συστήματα των αυτοχθόνων κοινωνιών.

Η προσπάθεια γι' αυτό το σκοπό έχει ένα χαρακτήρα διεπιστημονικό όπου εμπλέκονται φαρμακοποιοί, γιατροί, φαρμακογνώστες, συστηματικοί βοτανικοί κλπ. Ο σαφής προσδιορισμός των φυτών με την βοήθεια της Συστηματικής Βοτανικής είναι καθοριστικός. Η Ε.Ε.Ε. προσδοκά στην στενότερη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και τους ειδικούς για την επιτυχία των σκοπών της.

Μερικά στατιστικά στοιχεία.

Περίπου το 25% των συνταγογραφουμένων φαρμάκων στις ΗΠΑ σήμερα περιέχουν ουσίες βασισμένες σε πρωτότυπα μητρικά μόρια αρχικά απομονωθέντα από φυτά.

Από τα 120 φάρμακα φυσικής προελεύσεως που κυκλοφορούν στην αγορά σήμερα, το 74% τα ανακαλύψαμε βασιζόμενοι στα ιστορικά στοιχεία της χρήσης τους σαν παραδοσιακά φάρμακα.

Αυτά τα 120 φάρμακα προέρχονται από μόλις 90 από τα 250,000 γνωστά αγγειόσπερμα η ανθοφόρα φυτά.

Είναι αλήθεια ότι η πλειονότητα των ανωτέρω φυτών, πρέπει να ερευνηθεί επιστημονικά - εργαστηριακά και κλινικά - για να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα και η ασφάλειά τους για φαρμακευτική χρήση.